

04.07.2010 - 08:00

<http://haber.sol.org.tr/yazarlar/korkut-boratav/buyume-martavallari-30474>

Büyüme Martavalları

Korkut Boratav

2010'un Ocak-Mart aylarına ait milli gelir istatistikleri yayımlandı ve bir önceki yılın aynı dönemine göre ekonominin yüzde 11.7 oranında büyümüş olduğu ortaya kondu. Tablo 1 bu bulguyu özetliyor. (Bu ve sonraki tablolardaki milli gelir rakamları 1998 fiyatlarıyla milyon TL'dir.)

Tablo 1: 2010'un İlk Üç Ayında Büyüme

	Milli Gelir
Ocak-Mart 2009	20913
Ocak-Mart 2010	23350
Değişim %	+11.7

Bu rakamlar hükümeti, destekçilerini coşturdu; büyük medya ayak uydurdu ve büyüme martavalları başlatıldı: "Rekor kırıyoruz; dünyaya örnek oluyoruz; G-20'de kıl farkıyla Çin'in arkasından ikinciyiz..."

Bu martavalları teşhir edelim.

Ocak-Mart 2010'un büyüme oranıyla cezbe haline gelenler, bir önceki dönemin küçülme hızını unutuyorlar. Bu yılın ilk üç ayının milli geliri, Ocak-Mart 2009 milli gelirine oranlanarak yüzde 11.7'lik büyüme hesaplanıyor. Krizin Türkiye ekonomisini en şiddetle etkilediği dönem, 2009'un başıdır ve o tarihte milli gelir bir önceki yılın (2008'in) aynı dönemine (Ocak-Mart 2008'e) göre yüzde 14.5 oranında küçülmüştü.

Tablo 2 bu bulguyu ve böylece ilk martavalı ortaya koyuyor. Ekonominin yüzde 11.7'lik büyümesi, kriz içindeki rekor (%14.5'lik) bir küçülmenin ardından gelmiştir. "Yüksek" denilen büyüme oranının göz boyayıcı etkisi böylece ortadan kalkıyor.

Tablo 2: 2009'un İlk Üç Ayındaki Küçülme

	Milli Gelir
Ocak-Mart 2008	24446
Ocak-Mart 2009	20913
Değişim %	-14.5

Tablo 1'e bakarak da gözlüyoruz ki 2010'un ilk üç ayında milli gelir hâlâ iki yıl önceki düzeyin altındadır.

Bir kötü haber daha: Ekim-Aralık 2009'da başlamış olan büyüme ivmesinin nefesi, 2010'un ilk üç ayında tükenmiştir. TÜİK, bu saptamayı, ayrıntıya girmeden açıklıyor: "Takvim etkisinden arındırılmış sabit fiyatlarla milli gelir 2010'un birinci üç ayında bir önceki döneme

(yani Ekim-Aralık 2009'a) göre binde bir artmıştır.” “Binde bir artış”, aslında “sıfır büyüme” anlamındadır.

Bu saptamayı biraz daha ayrıntıya girerek pekiştireyim: Bir kere, “mevsimlik hareketler” marifetiyle, Ocak-Mart aylarının milli geliri istisnasız her yıl, önceki yılın son üç ayının (Ekim-Aralık döneminin) altına düşer. Kriz öncesindeki beş yılın Ocak-Mart'ında milli gelir, üç ay öncesine göre ortalama olarak yüzde 8.2 oranında azalmıştır.

Tablo 3 de bu bulguyu yakın döneme taşıyarak tekrarlıyor: Ocak-Mart 2010'da milli gelir bir önceki üç aya göre yüzde 9.1 oranında düşmüştür. Bunu, krizin arifesi (2008'in ilk üç ayı ve 2007'nin son üç ayı) ile karşılaştırıyoruz ve sadece yüzde 6.2'lik bir daralma belirliyoruz. Böylece 2010 başında, daha önceki dönemlerde belirlenen “mevsimlik” etkenleri aşan bir yavaşlama gözleniyor.

Tablo 3: Büyüme Hızı Yavaşlıyor

Dönem	Milli Gelir	Dönem	Milli Gelir
Ekim-Aralık 2009	25699	Ekim-Aralık 2007	26057
Ocak-Mart 2010	23350	Ocak-Mart 2008	24446
Değişim %	-9.1	Değişim %	-6.2

İkinci martaval da böylece ortaya çıkıyor: 2010'un ilk üç ayının büyüme temposu hızlı değildir; tam aksine belirgin bir yavaşlama gerçekleşmektedir.

Gelelim “G-20’de büyüme rekoru peşinde koşan Türkiye” martavalına... 2010’un ilk üç ayının büyüme hızlarını değerlendirmeden önce, G-20’nin krizli dönemdeki milli gelir hareketlerine bakalım. Bunu yaparken de uluslararası finansal krizin odağını oluşturan “patronlar klübü” G-8’i bir kenara bırakalım ve G-20’ye “yükselen piyasa ekonomilerinin en büyükleri” sıfatıyla katılmış olan on ülkeye bakalım. Tablo 3 krizli dönemi kapsayan 2008 ve 2009’da bu on ekonominin milli gelir hareketlerini (ve bu iki yıl ortalamasını) yüzdeler olarak veriyor.

Tablo 4: Krizde G-20’lerin Büyüme/Küçülme Oranları (%)

	2008	2009	İki Yıl Ortalaması
Arjantin	6.8	0.9	+3.85
Brezilya	5.1	-0.2	+2.45
Çin	9.6	8.7	+9.15
Endonezya	6.0	4.5	+5.25
G.Afrika	3.7	-1.8	+0.95
G.Kore	2.3	0.2	+1.25
Hindistan	7.3	5.7	+6.5
Meksika	1.5	-6.5	-2.5
S.Arabistan	4.3	0.1	+2.2
Türkiye	0.7	-4.7	-2.0

Kriz 2009’da emperyalist sistemin çevresine taşınırken, G-20’de yer alan on “yükselen piyasa ekonomisi”nin sadece dördü küçülmüştür. Türkiye bunlardan biridir; sondan ikinci konumdadır; Meksika’yı izlemektedir. Bir yıl daha geriye gidelim ve 2008-2009’u “krizin

etkili olduğu dönem” olarak alalım. Bu iki yıl içinde küçülmüş bulunan, yani milli gelir düzeyi hâlâ 2007'nin altında olan iki ülkeden biri Türkiye'dir ve yine Meksika'yla sonunculuk için çekişmektedir.

Üçüncü martaval da böyle ortaya çıkıyor: “Krizden en ağır etkilenen çevre ekonomileri” listesinin başında Türkiye'nin yer aldığı ört-bas ediniz; bu hazin konunun nedenlerini tartışmaktan kaçınınız; sonra da bu yılın ilk üç ayının göstergeleri üzerinde davul-zurnalı bir propaganda kampanyasını başlatınız... Hükümet çevrelerini anladık; ama, diğerlerine, büyük medyaya, uzmanlarına ne oluyor?